

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

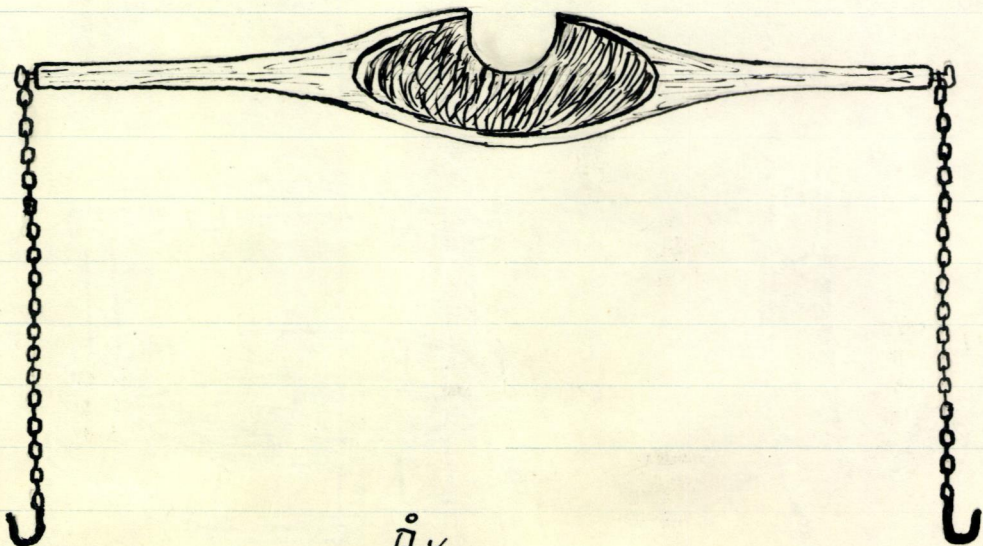
Emnenr. 5 Fylke: Vest-Agder
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: Kvås
 Emne: Vambøring Bygdelag:
 Oppskr. av: Arne Shiestøl Gard:
 (adresse): Veggeja G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Tidligere var vambøring med vassåk og to
 bøtter almindelig i bygda. Åket hadde en ut-
 gravning for skulderpartiet og en åpning for halsen
 midt på åket. I hver ende av åket var festet
 umlange vidjer, lån, eller jernlenker, som i
 nederste ende var forsett med henholdsvis bre-
 dde jernkrokar slik å lenge bøttene i. Noe
 særlig navn på de enkelte deler har jeg ikke hørt.
 Vambøringen sluttet da man begynte med
 springvann, de første ca. 1900, men ennå
 er det gårder hvor vambøringen fremdeles
 foregår med åk og bøtter.

ÅK.

sett fra undersiden.

2

2. Sæstang har jeg aldri hørt tale om.
3. Å skyve vasskaret på ski var heller ikke brukt, men i undertiden ble karet dradd på kjelke eller kjøt med hest. Det ble da brukt enten kæljer eller tønner.
4. Vannbøringa hvilte særlig på mannen, de slaske barna, eller i enkelte tilfelle var det følewæskallen dersom han var frisk og sterk. Var det lite karhjelp på gården, måtte kvinnfolkka bære vann, men det var bare når det ikke var andre til å gjøre det.
5. Vannbøring foregår ennå på enkelte gårder. Men de fleste har kastet åset og bærer bare kottene i hendene. Både på store og små bruk.
6. Jfr. sp. 3.
7. Jeg mangler nøyaktig oversikt over hvor stor del av bygdenes gårder som har vannspring, men en kan brygt si at vannspring er det vanlige, og at vannbøring er en levning fra fortiden, som halde på i Jarsvime. Men de siste strenge vinter med opptil 2 m hale i fjord har bevirket at vannkjøring eller er blitt vanlig. Det er bare enkelte som har anlagt et provisorisk vannspring over på fjorda, eller et ditto pinnspånelygg hvor rørene lønnes for vann hver gang de har vært brukt.

TREKRÖK TIL ÅK.

VANNBØTTE.

V. Agd.

Kvås

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Bygdøy i april 1948.

Tilleggsspørsmål til emne nr. 5, Vannbæring.

Vennligst svar på dette papir med blyant og send det så fort råd er i den lille konvolutten.

Brukte eller bruker en å la flyte noen gjenstander på vannet eller melken når en bar eller kjørte vaskene en lengre vei for å hindre at vasken skvulper over?

Brukte eller bruker en:

- 1) Treskiver, løse lokk (med eller uten håndtak)?
- 2) a) Trekors?
b) Trekors med en liten knott i midten for lettere å kunne løfte det?
- 3) Noen trestykker?
- 4) Gress, halm, løvkvister, store blad, gran- eller enekvister?
- 5) Is eller snø?
- 6) Kjerald, skål, bøtter, trefat?
- 7) Korkskiver?
- 8) Hva kaller en slike ting for (skuljefjæl, flottor, bøk, flæ, flyteskiver)?
- 9) Fanns det noen forseggjorte gjenstander til det bruket?

--- o o o ---

Såvidt ein veit, har det ikkje vori noko
skilt i bruk her i bygda.

Herad

Opppteiknar

Kvås
Anne Strømsdal

1655

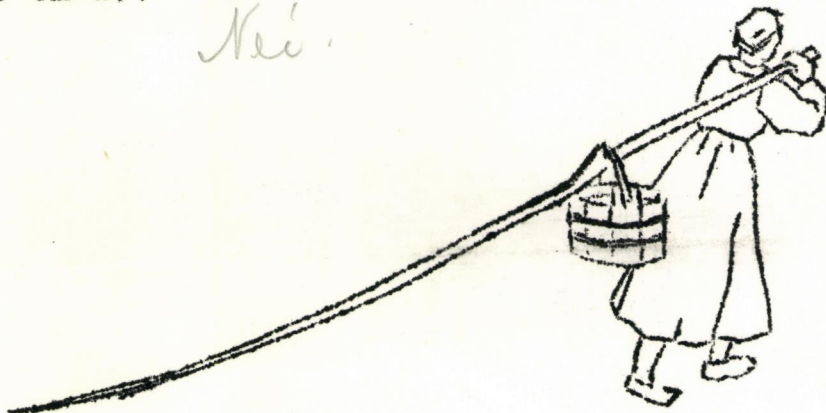
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDSTY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen åt den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bötta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Nei.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Nei.

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Nei.

Herald, Kvås

Opplysningsvesenetsvesen: Arne Skjold